

Емил Сиоран

СВЕСКЕ¹

26. јун 1957.

Прочитао књигу о паду Константинопоља. *Пао* с градом.

Жеља да заплачем насред улице! Носим у себи демона суза.

Мој скептицизам је нераскидив од вртоглавице, никад нисам схватао да је за сумњу потребна *мешога*.

Емили Дикинсон: „I felt a funeral in my brain“, а ја бих могао додати као гђа Де Ле-спинас: „у сваком тренутку свог живота.“

Непрекидни погреб ума.

Хоћемо ли икад схватити драму човека који ни у једном тренутку свог живота није могао да *заборави* рај?

Као што су други у гробу, ја сам једном ногом у рају.

Помози ми, Господе, да истрошим гађење и жалост према самом себи и да их се више не бојим неутешно!

Све се у мени претвори у молитву или хуљење, све постане и позив и одбијање.

---

¹ После Сиоранове смрти, у његовој радној соби пронађене су 34 свеске датирани од 1957. до 1972. са идентичним насловом: *унишћенији*. У њима су бележени успутни фрагменти и коментари који ће касније постати грађа за Сиораново најпознатије дело, *О нејрилици рођења* (*De l'inconvénient d'être né*). Његова покровитељка и дружбеница Симон Буе приредила је *Свеске* 1997. за Галимар, али ни она није дочекала интегрално издање. Рукопис се чува у рукописној библиотеци Жак Дусе.

Занимљиво је да постоји још један контингент Сиоранових свезака из каснијег периода. Откривен је у подруму зграде у којој је Сиоран живео, након смрти Симон Буе (Simone Boué), која по свему судећи није ни знала за њих. Свеске је пронашла старетинарка Симон Боле (Simone Baulez), која је 2008, после спора са Сиорановим наследницима, постала њихова законска власница.

У тих 37 свезака налази се неколико верзија *Нејрилике рођења*, припремне белешке за *Черечење* (*Écartèlement*), *Признања* и *анаџеме* (*Aveux et Anathèmes*), као и ауторов дневник од 1972. до 1980.

На објављивање другог тома *Свезака* још се чека. (Прим. прев.)

Изрека просјака: „Кад се поред цвета помолимо, почне брже да расте.“

Бити беспослени тиранин.

Непрекидна поезија *без речи*; ћутање које у мојим дубинама тутњи. Зашто нисам обдарен Речју? Тако осетљив а тако стерилан!

Превише сам гајио осећање а запоставио израз; живео сам говором; тако сам жртовао казивање –

Толике године, читав живот – и ни једног јединог стиха!

Све песме које сам могао да напишем, које сам угушио у себи из недостатка талента или из наклоности према прози, изненада траже да живе, гласно се буне и потапају ме.

Мој идеал писања: заувек ућуткати песника који се крије унутра; ликвидирати последње остатке лирике; – ићи против онога што јесмо, издати своја надахнућа; погачити и полете и гримасе.

Свака примеса поезије отрује прозу и учини је загушљивом.

Моја храброст је негативна, усмерена против мене. Скренуо сам живот с предодређеног смера. Онеспособио сам своју будућност.

У огромној сам предности у односу на смрт.

Ја сам филозоф који урла. Ако уопште имам идеје, оне лају; оне ништа не објасне, само пукну.

Читавог живота сам обожавао велике тиране огрезле у крви и кајању.

У књижевност сам се упустио из немоћи да убијем или да се убијем. Само због те неспособности, због тог оклевања, одлучио сам да пропишем.

Кад би Бог могао да замисли колико је мени и најбезначајнији чин неизводљив, подлегао би милосрђу или ми уступио своје место. Јер у мојим немоћима има нечег бескрајно злог и божанственог у исти мах. Нема неподобнијег за ову земљу од мене. Припадам неком другом свету, а могло би се рећи и да потичем из неког доњег. Збрчкан сам од ђаволовог испљувка. Али ипак, али ипак!

Растрзан између мрзовоље и зебње.

Монголија срца.

Тог човека је изопачила патња.

2. август 1957.

Е. је извршила самоубиство. Огромна провалија се отвара у мојој прошлости. Из ње избија хиљаде дивних и дирљивих сећања.

Толико је волела пропадање! А ипак се убила да би га избегла.

Да сам остварио бар десети део својих планова, био бих далеко најплоднији писац свих времена. Нажалост или на срећу, увек сам се више везивао за могуће него за стварно, а мојој природи ништа није толико страном као остварење. До најситнијих детаља сам продубио оно што никад нећу извести. Досегао сам крај могућег.

22. XII 1957.

Надљудска празнина, изненадни крах свих сигурности с муком стечених у последњих неколико година...

Осамнаестог, очева смрт. Не знам али осећам да ћу га неки други пут оплакати. Толико сам одсутан сам себи да немам чак снаге ни да жалим, толико сам ниско пао да не могу да се уздигнем на висину успомене или гриже савести.

Слутити у свему нешто нестварно, сигуран знак да се напредује ка истини...

Мистично осећање моје недостојности и пропадања.

Данас, у среду 25. децембра 1957, *видео* лице свог мртвог оца у сандуку.

Тражио сам спас у утопији и донекле се утешио тек Апокалипсом.

Колеж де Франс. Пијеково предавање о Јеванђељу по Матеју (египатски апокрифи). Страшан осећај: сви из публике ми се, *огјегном*, указаше као мртви.

17. јануар 1958.

Пре неколико дана... Спремао сам се да изађем, кад се, намештајући мараму, погледах у огледалу. Одједном, неизрециви страх: *ко је овај човек?* Нисам могао себе да препознам. Узалуд сам препознавао капут, мараму, шешир, ипак нисам знао ко сам; јер *нисам био ја*. То је потрајало око тридесет секунди. Кад сам се прибрао, страх није престао одмах него се неосетно расуо. Очување разума је повластица која нам може бити одузета.

Врхунци безвољности! Да од њих побегнем, с времена на време прочитам неку књигу о Наполеону. Понекад нам треба туђа *храбросћ* да се окрепимо.

Коначно знам шта радим ноћима: у мислима прелазим растојање које ме дели од Хаоса.

Већ дуго сам уверен да је способност одустајања јединствени критеријум нашег напретка у духовном животу.

Међутим, кад се вратим на нека своја одустајања, приметим да је свако пропраћено изразитим, иако тајним задовољењем гордости, покретом који потпуно одудара од ма каквог унутрашњег продубљења.

И кад човек помисли да сам био на корак од светости! Али те године су давно прошле и сећање на њих ми причињава бол.

Од јутра до мрака се светим. Ко ме? Чему? То не знам или заборављам, пошто нико није поштеђен... Нико боље од мене не зна шта је безнадежни бес. Ох! Експлозије мог пропадања!

„И последњи ће постати први“.

Само ово обећање је довољно да објасни судбину хришћанства.

(У овом страшном пропадању, ово обећање мора да узнемири. То ми се десило 30. јануара на Колеж де Франсу, на Пијековом предавању о Јеванђељу (апокрифу) по Томи.)

Шта ће бити будућност?

Побуна народа без историје.

У Европи је бар јасно; ту ће победити само народи који нису живели.

Мојој неспособности да живим једнака је само моја неспособност да зарађујем за живот. Новац ми не приања за кожу. Дотерао сам до четрдесет седме године без и једног јединог *прихода*!

Не могу ништа да промишљам *језиком новца*.

Да би се зарадило за живот, потребно је бавити се *грујима*; међутим, ја сам окупиран само... Богом и собом, односно свим и ничим.

Управо сам умро...

Досегнути доњу границу, врхунац понижења, бацити се у њега, пустити се систематски низ њега, услед некакве несвесне и морбидне тврдоглавости! Постати крпа, ваљак, утонати у блато; а онда под тежином и страхом од срамоте, распући се и прибрати, *прикуљајући сојсйвене осйайке*.

Не могу ниже у свом ништавилу, не могу преко граница свог пропадања.

Венама ми кружи ноћ.

Ко ће ме пробудити, ко ће ме пробудити?

Инсистирањем на томе да је све безначајно, дошао сам дотле да више немам никакву тему, никакав изговор за увежбавање духа. Ако хоћу да избегнем катастрофу,

потребно је да по сваку цену поново пронађем *материју*, створим нове циљеве, нешто што нисам ја, што више не захтева прво лице.

Написати „Апологију Пруске“ – или „За рехабилитацију Пруске“.

Откако је Пруска угушена и уништена, мучи ме несаница. Можда сам ја, изван Немачке, једини који оплакује крах Пруске. То је била једина *чврста* европска стварност; након уништења Пруске, Запад *мора* да падне у руке Руса.

Прус је мање окрутан од било ког „цивилизованог“. – Смешна предрасуда против Прусије (одговорност Француске по том питању); предрасуда која годи Аустријанцима, Рајнцима, Баварцима, који су бесконачно окрутнији; нацизам је производ јужне Немачке. (То је чињеница на коју нико не пристаје.)

Најзад је дошао тренутак да се каже истина.

Хушкајући на политичко уништење Пруске, Руси су знали шта раде; Англосаксонци су следили само предрасуду коју су наследили од Француза (који имају изговоре) који још од Револуције свету диктирају мишљења, односно предрасуде; [*нечисти*ко] америчка политика; с друге стране Енглеска, *по први пут у хиљаду година*, делује против својих интереса и – што је чисто самоубиство – напушта идеју европске равнотеже.

Занос без имена, неиздржива усијаност, као да ми се сунце склупчало у венама.

Моћи се настанити само у празнини или у пуноћи, унутар *ексцеса*.

Могоа бих, у крајњем, да одржавам *истинске* односе са Бићем, али са *бићима* никад.

Све се немогућности своде на једну: немогућност да се воли, да се избије из сопствене туге.

Очај је несумњиво грех; али грех против себе самог. (Дубока хришћанска интуиција! Распоредити недостатак наде међу грехове!)

Болест је дошла да пружи укус мом огољавању, да *усправи* моју беду.

Викати али коме? Једини проблем читавог мог живота.

19. фебруар 1958. Неиздржива срећа! Хиљаде планета се растаче у неограничењу свести. Заstraшујућа срећа.

Или осећања јадничка. Или осећање бога. Другачија нисам упознао. *Тачка* и *бесконачно*, моје димензије, моји начини живота.

Ако би само осећај таштине био довољан за канонизацију, какав бих тек светац био! На врху хијерархије светаца!

Темељ очаја је сумња у себе.

Гошов сам, на рубу сам молитве.

Помислио сам данас, 20. фебруара 1958, на ступањ труљења мојих мртвих пријатеља и оца па сам помислио на сопствено труљење.

Само ме рад може спасити, али да радим – не могу. Моја воља је *појођена* самим рођењем. Бесконачни, аветињски планови, несамерљиви с мојим способностима. Нешто у мени ме побија, одувек ме је побијало. Зло нераздвојно од крви и духа.

Ниједна тема не завређује да јој се посвети пажња дужа од неколико тренутака. Да бих се изборио с том извесношћу, покушавао сам да своје идеје претворим у ма није; једино сам тако могао да их натерам да потрају – пред очима... мог духа.

Обична физиолошка игра одводи ме у Хаос. Кидање утробе! Ето нацрта једне оригиналне теологије.

Нисам *огавде*; стање *унуџрашњеј изјананика*; нигде нисам код куће – потпуно неприпадање свему.

Изгубљени рај – непрекидно присутна опсесија.

Да није облака, шта би било са мном и шта бих радио? Највише времена проводим гледајући их како пролазе.

24. фебруар 1958. У последњих неколико дана, поново ме обузима мисао о самоубиству. Тачно је да ми често падне на памет; али мислити о томе је једно, а претрпети превласт самоубиства сасвим друго. Ужасан напад црних опсесија. Немогуће ми је да ослоњен само на себе још дуго потрајем. Исцрпео сам способност да себе утешим.

Корзика, Андалузија, Прованса – изгледа да ова планета ипак није узалуд створена.

Неталентован је толико да се то граничи с генијалношћу...

Сковати више планова него преварант или истраживач, а ипак патити од безвољности, погођен – и то без метафоре – у сам корен воље.

Болестан мозак, болестан желуцац, и све с тим у вези. – Суштинско је упропашћено.

Визија одрона. У томе пребивам од јутра до вечери. Имам све слабости, али не и дарове својствене пророку.

А ипак знам – то знање је необуздано и неодрживо – да поседујем светлости, а ако не светлости, а оно барем светлуцања која се тичу будућности. И то какве, госпoде боже!

Осећам се савремеником свих будућих ужаса.

Моја изразита љубав према бродоломима.

Имам све што је потребно за епилептичара сем епилепсије.

Нељудски, надљудски напади насиља! Понекад ми се чини да ће се моја кожа, све материјално што поседујем, расути једног дана изненада у крик чије ће значење свима остати загонетка, сем Богу...

Назовипророк: потонула су ми чак и разочарења.

Једина ствар која ми *имйонује* је смак света... Да ли је у питању потреба за терором или је реч о бесконачној млитавости?

Одустао сам, *између остиалої*, и од поезије...

Какве год да су моје жалбе, насиља, огорчености, све потичу из незадовољства собом какво нико одавде никад неће моћи да искуси. Згађеност собом, згађеност светом.

Оно што се не може изнети речима вере не заслужује да се проживи.

„Једном ми је пало на памет да, уколико би неко желео да уништи, згази, казни човека тако неумољиво да од страха од казне претрне и најгори бандит, било би довољно да његовом карактеру прида савршену апсурдност и апсолутну бескорисност.“
(*Записи из мршвої дома*)

Готово све што радим да бих се издржавао носи тај белег бескорисности, јер ми се све што ме не понесе у потпуности указује толико произвољним да се граничи са мучењем.

Понекад у дубини душе осетим бесконачне силе. Авај! Не умем да их искористим; не верујем ни у шта, а да би се деловало, потребно је веровати, веровати, веровати... Сваког дана се губим јер пуштам да изумре свет који ме настањује. С лудачком гордошћу утонути ипак у срамоту, у стерилну жалост, у немоћ и немост.

Русија је „*ујражњена земља*“, рекао је Достојевски. Била је, више, најалост, није!

„Туга према Богу ствара спасоносно кајање за којим се никада не жали, а туга за светом доводи до смрти.“ (Свети Павле)

„Они који је [смрт] траже страсније од блага...“ (Јов)

Има неке сладострасти у оглушивању о зов самоубиства.

Русија! Страшно ме привлачи та земља која је разорила моју.

Милосрђе – у овој речи су светови. Како је далековида религија! Нисам признао, свесно сам порекао Христа, и моја природа је тако перверзна да не могу ни да се покајем.

Да би се писало, потребан је минимум интересовања за ствари; треба, уз то, веровати да се речима могу захватити или бар окрзнати; – а ја више немам ни то интересовање ни ту веру...

Његов рудиментарни осмех.

Бацакан између цинизма и елегије.

Кад бих сваког дана могао да напишем по псалму, колико би ми судбина била лакша. Да напишем?! Кад бих бар могао по један да прочитам, и ништа више! – Ја сам мимо свог спаса, или још боље: замишљам средства свог спасења, али та средства немам, не могу их имати...

Два највећа мудраца с краја антике: Епиктет и Марко Аурелије, роб и цар.

4. јун 1958.

Сваком је важно оно што ради, осим мени. Зато сам и неспособан.

Прочитао неколико песама Александра Блока. – Ах! Колико су ми блиски ти Руси! Моја досада је потпуно словенска. Бог зна из које су степе дошли моји преци! Носим, попут отрова, наслеђено сећање на неограничено.

Сем тога, ја сам попут Сармата, човек на кога се не може ослонити, сумњиво, подозриво и непоуздано лице које је утолико дволичније ако је незаинтересовано. Хиљаде робова у мени захтева право на своја мишљења и болове који се међусобно потиру.

После непреспаване ноћи изашао сам на улицу. Сви пролазници су ми изгледали као аутомати; ниједан ми се није чинио живим, сваког као да је покретала нека тајна опруга; покрети су били геометријски; без спонтаности; механички осмеси; гестикације сабласти; све је било скамењено...

Није први пут да после несанице прикупљам тај утисак скамењеног света, којег је живот оставио. – Та бдења ми трују и прождиру крв; кад сам и сам сабласт, како бих уопште у другима могао да видим назнаке стварности?

Ближи грчкој трагедији него Библији. Увек сам боље разумео и осећао Судбину него Бога.

Ништа руско није ми страном.

Моја досада је *ексцелозивна*. У томе је моја предност над великим доколичарима који су углавном били пасивни и благи.

Бука – казна, или пак материјализација изворног греха.

7. јун 1958.

Нашао у ћошку комад сира, бачен ко зна кад. Около армија инсеката. Истих оних које замишљамо како довршавају последње остатке мозга. У размишљању о сопственом лешу, о ужасним метаморфозама које ће претрпети, има нечег смирујућег: тако се наоружава против туге и зебње; тај страх који поништава хиљаде других.

Постојаност мојих мрачних визија зближава ме заувек с пустињским Оцима. Пустињак усред Париза.

Ја не верујем да су врлине међусобно повезане и да ако имамо једну, имамо све. Оне се заправо међусобно неутралишу; *љубоморне* су. Зато таворимо у осредњости и стагнацији.

Господе, зашто ме ниси обдарио молитвом? Нико ти на свету није ни ближи ни даљи. Малчице сигурности, комадић утехе, само то од тебе тражим. Али ти не можеш да одговориш, не можеш.

8. јун 1958.

Обесхрабрујућа недеља. Управо сам подигао божји капак.

Иста недеља.

Последњих тридесет година осећам како ми *свакој гана* у ногама мили милијарду жмараца. Милијарду свакодневних убода, понекад једва приметних, понекад болних. Мешавина мучнине и катастрофе.

Да би се створило дело, потребан је минимум вере – вере у себе или у оно што се ствара. Али кад се сумња у себе и у своје подухвате, толико да се та сумња уздигне на ниво вере! Негативне, плодне вере која не води нигде сем у бескрајне компликације или у загушене крике.

Париз: инсекти стрпани у теглу. Постати *славна* буба. Свака слава је смешна; ко јој тежи, сасвим сигурно је наклоњен пропадању.

9. јун 1958.

У глави ми експлодира свемир. Неподношљива грозница. На прст сам од Хаоса. Елементи се разуларају. Губим тло. Ко ће са било чим да ме помири? Чврсту тачку тражим, а налазим само несигурност, блато, незадрживо бунило. Бивствовање је прежврљан текст а ја више немам снаге да га поново напишем.

Све је привид – али привид *чеја*? Ничега.

У мени се толико запатио скептицизам који се ничим не може побити, који одолева нападу свих мојих уверења, свих мојих метафизичких прохтева.

Ова грозница у чистом, неплодном стању, и овај залеђени урлик!

Имати опсесиван осећај сопственог ништавила не значи бити понизан, далеко од тога. Више него ма коме, мени би добро дошло мало скрушености. Осећај да сам ништаван испуњава ме гордошћу.

Осећај да сам инсект закуцан за невидљиви крст, космичка и инфинитезимална драма, поклопљен зверском и неухватљивом руком.

Морам да произведем осмех којим ћу се наоружати и заштитити; морам нешто да потурим између себе и света, заклоним ране, да се најзад упутим у тајне прерушавања.

Живот пропалице, уличарке, бескорисних и исцрпљујућих жалости, носталгија без циља и правца; ништак који се вуче путевима и ваља у својим боловима и ридајима...

Ах! Кад бих могао да пређем у своју есенцију! Али шта ако је и она искварена? Очигледно, сам себе сакатим и све ме сакати. У мени више нема ни трага од мене.

Кад изопштимо друге, нестанемо и ми.

Субота, 21. јун 1958.

Отац ми је умро пре тачно шест месеци.

Поново ме хвата досада, она досада коју сам упознао у детињству, углавном недељом, она која ми је разорила младост. Празнина која рашчишћава простор, од које би могао да ме одбрани само алкохол. Али алкохол ми је забрањен, забрањени су ми сви лекови. А ја се још јогуним! Али у чему то истрајавам? Сигурно не у животу.

Нисам постао оно што заправо јесам јер сам кукавица. Не бих смео ни да живим ни да се убијем. Увек на пола пута између полуживота и ништавила.

„У једном једином дану самоће уживам више него у свим извојеваним победама.“
(Карло V)

Са двадесет година имао сам неутаживу жељу за славом; – данас је више немам. А како се без ње уопште покренути? Остаје ми само утеха интимне и неделотворне мисли.

Већ месецима све тренутке узрујаности проводим у друштву Емили Дикинсон.

24. јун

Осећам да ћу се помирити с поезијом. То је било неминовно: могу само на себе да мислим...

Најдражи тренутак у историји ми је абдикација Карла Петог. Дословно сам боравио у Јустеу у друштву костоболног цара.

Већ дуго намеравам да одустанем од „разговора са створењима“, у чему тек ретко успевам, и то на махове, и то жалећи!

Ојачавам се презиром којег људи настоје да ме поштеде, и само једну милост захтевам: да за њих будем нико и ништа.

Књига за моју душу: *Имитација*, али без Исуса.²

Успех не доноси увек нови успех; али неуспех увек доводи до неуспеха. Реч *судбина* има смисла само у несрећи.

Небеске силе! Колико чезнем за временом кад сте се могле дозвати, кад се није викало у празно, кад чак ни празног још није било!

25. јун 1958.

У младости сам толико размишљао о смрти да сада, стар, више немам шта о њој да кажем: офуцан ужас.

25. јун 1958, 16 часова

Осећај невероватне среће. Одакле ли потиче? Све је то тајанствено и сулудо! Нема ничег загонетнијег од радости.

27. јун 1958.

Меланхолија је жаљење за другим светом, али ја никад нисам сазнао који је то свет.

Ни Бог не би умео да стави тачку на моје противречности.

Ја сам увео уздах у економију интелекта.

Из пристојности сам заглушио своје вапаје; иначе бих стварао панику и другима и себи.

Кад год се иоле спустим у себе, чујем зов и растројство Хаоса пре него што се обратио или срзоао у свемир...

Нападнимо стварност у корену, променимо јој састав и смисао.

---

² Алузија на дело анонимног аутора *De Imitatione Christi* из XIV века. Ова збирка религиозних афоризама била је у то доба најпродаванија књига после Библије. (*Прим. прев.*)

Х је толико извештачен и заокупљен интересом да је неспособан за најмањи спонтани покрет. Све је у њему унапред осмишљено и срачунато: рекло би се да дише из користи.

И кад се неспретно пребира по раштимованом клавиру, у мени потеку таласи меланхолије.

Мој чланак о Утопији који је објављен у јулској свесци *N. R. F.*, толико је лош да сам морао да легнем – од очаја. Не могу да пишем без подстицаја; а подстицаји су забрањени. Кафа је тајна свега.

Непокретна вртоглавица, натприродна лењост.

Свему рећи једно муњевито *не*, на најбољи могући начин допринети повећању опште сметености.

Не могу да замислим различитија бића од мојих родитеља. Нисам успео у себи да поништим њихове несводиве карактере; тако се на мој дух одражава двоструко и непомирљиво наследство.

Беспредметна, чиста мржња јесте један облик очаја, можда и најгори. Али како то објаснити?

И најбоље и најгоре дугујем несаницама.

Његов застарели осмех.

Х: *беживоџан* писац.

13. јул

Окрутна недеља, која ме подсећа на све оне у којима сам осетио општу ништавност свега.

Толико сам продубљивао своју празнину, копао и на њој се задржавао, да од ње, изгледа, не остаје ништа: исцрпео сам је, затро сам јој извор.

Што више размишљам о празнини, то ми је јасније да сам јој приступио као мистичком концепту, или као замени за бесконачно, можда и за Бога.

Глупаво се праћакати на пропалој планети.

„...лењост је попут блаженства душе, које јој надокнађује све губитке, које долази на место свих њених добара.“ (Ла Рошфуко)

Рај је све. Оно Све које ја понекад спознам.

Досада: *їразна* патња, расути немир. У паклу је нема; досада влада само у рају. (Развити у коментару на „Сан смешног човека“ –)

Досада у *Боїу*.

Ко не познаје сласт одустајања од планираног, тај није спознао досаду.

Колико год се трудио, не бих могао да прихватим овај свет а да се не осетим кривим због подвале.

Сматрам се изузетно способним да замислим очај хијене.

Описати тренутке у којима живот изненада бива лишен сваког смисла, када ситост преплави и обустави кључање духа.

Да сам само могао да живим на неком исквареном двору, да будем *скейџик* неког принца...

27. јул

Мој принцип и мој бог је Ахриман. Записано је да ће после дванаест хиљада година дуге борбе са Ормуздом, бити поражен.³ Али у међувремену...

Морам се искупити за слободу у којој уживам. Тај луксуз изгнаника плаћам стварним или измишљеним несрећама.

8. август

Пристајем да будем последњи човек, ако бити човек значи личити на друге.

На зид сам окачио једну стару гравиру која представља вешање Армањака, у чијем погледу има нечег подругљивога и урнебеснога. Тог призора не могу да се нагледам.

Откад знам за себе, веровао сам само врлинама грознице.

Живот је нагодба. Сумњив је сваки човек који није умро од глади.

14. септембар

Повратак с острва Ре. Једна апсолутна седмица. Као у земаљском рају. Повратак у Париз, какво срозавање! Улицама тумарам као у бунилу. Шта ћу ту? Од свих сам одвојен. Лишен тачке додира са свима. Ах! Та сласт не-хтења на плажи! Где се уклања од „живота“ (црвеним само због чињенице да користим ту реч).

---

³ Ахриман је дух Зла у персијској религији, чије је врховно божанство Ормузд. (Прим. *їрпиређивача*)

Зацело нисам био створен за ломатање међу људима. Сваки тренутак испуњен патњом. Али бих бриљирао у каријери плача!

У мени је отровна бит коју нико неће моћи да начне или уништи.

29. октобар 1958.

Бити налик оном првобитном Јединству, изван којег нема ничега, за који десета химна Ригведе каже „да само од себе дише без даха“.

Важио је за мајстора у искорењивању *хвалом*.

Вратити „кључеве моје воље“ (да употребим метафору Терезе Авилске) „нашем“ Господу.

Прочитао неколико страна својих бедних *Силоџама*; то су пабирци сонета, нацрти песама уништених подсмехом.

Гутам књигу за књигом само да бих решио проблеме, да бих скренуо мисли с њих. Усред расула, потпуна сигурност у самоћу.

Има тренутака слабости и сумње кад нам се истина, па и сам појам истине чине тако неприступачним и незамисливим да нам и најситнија веродостојност изгледа као неочекивана перспектива.

Победио сам порив али не и идеју самоубиства. Опамећен поразима.

Често сам, сагласан са стоицима, склон мишљењу да је сваки осет поремећај а свака наклоност болест душе.

Филозоф је човек који *најази ѿас*; а шта ја, спутан хиљадама сумњи, да потврдим, у шта да се суновратим? Скептицизам исушује снагу ума; или боље: усахли ум похрли у скептицизам и посвети му се из сувоће, из неиспуњености.

Кад су сумње најснажније, треба ми каква год назнака апсолута, комадић бога.

„Кад би требало детаљно да исприповедам како се Наш Господ понео према мени...“ – тако говори Света Тереза; колико завидим тим „душама“ увереним да над њима бди Бог или Исус и да га је брига!

Изблиза, све што живи, и најмањи инсект, изгледа као да је испуњен тајном; изда- лека изгледа бескрајно ништавно.

Извесна раздаљина укида метафизику; ко филозофира, још је саучесник света.

Колико пута сам само прочитао аутобиографију Терезе Авилске! Ако нисам навукао веру после толико читања, значи да је било записано да нећу никада.

Гадим се путености! Бесконачна сума падова, начин нашег свакодневног пропадања. Да има бога, ослободио би нас мука при скупљању трулежи и развлачењу тела.

Ако се икад бацим Богу на ноге, баћићу се из беса или из крајње згађености собом.

Ничија досада није јетка као моја. На шта бацим поглед, промени облик. Моја разрокост се преноси на ствари.

Једна медицинска расправа из Хипократовог доба носила је наслов: *О љуши*. Ето књиге за моју душу, коју бих могао да напишем *субјективним шионом*.

„Weltlosigkeit“⁴ – још једна реч за моју душу, непреводива као све стране речи које ме заведу и испуне.

Неким јутрима, кад сам бунован и непомирен с даном, чини ми се да моје име изговарају пролазници, да га ваздух носи. Данас, 28. новембра, у пошти у Улици Вожирар, нека старица је телефонира у кабинџи и чух: Сиоран... Чак и она је говорила о мени. Урнебесно и ужасно. Какав симптом!

Да још има људи који ме сматрају „корисним“ – то ми не иде у главу!

У мојој породици нема лудака; иначе бих се целог живота штрецао.

Зајрижен и скејџичан, све у једном паковању...

Овековечити се у нестабилној равнотежи.

Имам осећај ништавила, али не и покорности. Осећај ништавила супротан је покорности.

Није љокоран онај ко себе мрзи.

8. XII 1958. Господе, сажали се на моју неплодност, протреси мој одсутни дух, помози ми бескрајно запушеном и крутом!

Млитави, обесхрабрани анђео, скамењен у кајању због пада.

Искупљује ме само опсесија својим пропадањем и воља да га избегнем.

---

⁴ Дословно: одсутност из света, изопштеност. (Прим. љриређивача)

Милост, тај *ī*рех доброте.
Милост или доброта као порок...

Неуљудност оног ко је „дубок“.

Једном, кад сам помислио да сам најнормалније биће које је икад постојало, уплашио сам се и провео читаву зиму читајући књиге из психијатрије.

Живети као вечити просјак, мољакати од врата до врата, понижавати се да бих дисао. Збачени владар даха!

Поступам као сликар; оцртам, то јест, *исцртавам* обресе текста; онда размазујем, слој по слој, што нужно доводи до противречности, неусклађености, неуједначености; тој опасности се треба изложити и ја јој се излажем.

А шта ради кохерентни ум? Постави дефиницију и не одступа; *силује* проблем о којем расправља, у сваком случају га тлачи; логика је на добитку, живот пати. И он, додуше, ризикује.

12. јануар 1959.
Смрт Сузане Сока.⁵

*I am not sorrowful but I am tired
Of everything that I ever desired.*

Колико сам пута, Боже мој, понављао овај Досонов стих! Живот ми је испуњен њиме.

Сласт недовршеног, још боље: ненацетог, незапочетог.

Повремено се враћам Ведама и Упанишадама. Сваке године имам нападе *индијсџива*.

Кад Шпанац иступи из узвишености, постане смешан.

Читава хинду филозофија своди се на страх, али не од смрти већ од рођења.

Једино дубоко искуство мог живота: искуство досаде. За мене на овој земљи нема „занимања“, нити „забаве“. Превазишао сам и празнину: зато не могу ни да се убијем.

12. март 1959.

Невероватно је колико све, али апсолутно све око мене, идеје пре свега, проистиче из физиологије. Моје тело је моја мисао, или је пак моја мисао моје тело.

---

⁵ Видети „Она није била одавде...“ (Elle n'était pas d'ici) у: Cioran, *Exercices d'admiration*, Галимар, 1996, стр. 197–200 (*Вежбе из дивљења*). (*Прим. ѝриређивача*)

Двадесет пет година живим по хотелима. То подразумева једну предност: нигде не бити везан, не држати ни до чега, водити живот *џролазника*. Осећај да се увек налази *џрег одласком*, перцепција једне изузетно привремене стварности.

26. март 1959.

Други грип у последња три месеца! Потпуна исцрпљеност, притисак, готово потпуни прекид дисања. Јесам ли већ прешао на ону страну? Тело ме тако дуго оптерећује! Ако сам ишта разумео у свом животу, то дугујем својим болестима. Увек сам био полуболесник, чак и кад сам био здрав.

Напад плача. Прочитао сам рђаву књигу о гђи Де Лавалијер. Сцена вечере с краљем и гђом Де Монтепан, пре одласка у манастир, потпуно ме је пореметила... Све ме узнемирава, то је истина. Крајња слабост нас одваја од свега и парадоксално, истовремено придаје изузетан смисао ситницама или давним догађајима који немају никаквог непосредног значаја по ваш живот. Сажалим се над глупостима, цептим као девојчица. Можда то потиче и из неспособности да себе сажаљевам.

Живци сломљени већ у седамнаестој! Невероватно је да сам се до сада одржао!

30. март 1959.

Хендлов *Месија*. – Рај сигурно постоји или је барем постојао – иначе, откуд толика узвишеност?

Звона у Брижу, сећање на вас у мени покреће остатке неба, узносите ме у доба пре *мој* пада.

Од седамнаесте године погођен сам једном тајном, неприметном болешћу која је уништила моје мисли и илузије; жмарци у живцима, даноноћно, који ми нису дозвољавали да се заборавим, сем када спавам. Осећај да сам подвргнут вечном лечењу или вечном мучењу.

Превише сам прочитао... Читање ми је изјело мисао. Кад читам, имам утисак да нешто „радим“, да се оправдавам пред „друштвом“, да имам посао, да не подлежем стиду због тога што сам лења буба, бескористан и неупотребљив човек.

Сви болови се забораве, не и понижења.

Јуче, петог априла, провео сам поподне у шумици поред Трапа, размишљајући о освети, неисцрпној теми. – Одустајање од освете трује душу исто толико, ако не и више од чина освете.

Имамо ли право да се не осветимо?

Концерт за рођендан (педесет година) О. Месијана. Налазио сам се иза музичара, али сам га могао видети из профила. Слушао је посвећено: његова дела су заиста била универзум – само за њега. Слушао сам *gruige*; мислећи како је свако затворен у свој

свет и да је оно што радимо за друге неважно. *Послџојимо* само за непријатеље – и за неке пријатеље који нас не воле.

Петак, 24. април 1959. – Од јануара, практично болестан; неспособан за рад; од једног до другог сакаћења; као да сваки орган чека свој ред... Природа на мени врши експерименте; предајем им се, неспособан да пружим и најмањи отпор. Колико сам далеко од „доброг коришћења болести“!

Ове зиме, кад сам једног дана, болујући од грипа, из кревета гледао најтмурније небо које се може замислити, приметих две птице (нисам препознао које) како се јуре, потпуно обузете својом љубавном јурњавом на тој туробној позадини. Такав приказ вас мири са смрћу, а можда и са животом.

Дао бих све песнике за Емили Дикинсон.

Вечерам у граду – а „душа“ ми је сахрањена.

Диоген Лаерције говори о шарму Епикурове доктрине и како је она *џако рећи имала нежносџи сирена*.

Све моје дарове уништила је туга.

Монгол сам, разорен меланхолијом.

Недеља, 17. – Ботаничка башта. Све очаранији гмизавцима. Очи питона. Нема тајанственије животиње, ниједна није толико далеко од „живота“. Све то потиче од самог краја Хаоса. Осећај дугог скока уназад, поновног спајања с вечношћу.

Тацит, мој омиљени историчар.

Нема ничег лепшег од Вителијевог пада, *Истџорије*, пасуси LXVII–LXVIII. „Нико није могао да заборави људске порочности толико да га такав приказ не гане: римски император, донедавно господар света...“

Срећа без *џредикаџа*, говорећи језиком уџбеника логике.

Живим у сталној лажној инспирацији: како се чудити што из ње не излази ништа? Али зар у томе није тајна моје стерилности?

Све постаје јетко у мојој утроби и мом духу.

Бесконечно сам способан да све претворим у патњу, или пак да све своје патње отежам.

Творба болова.

Ја не износим истине него полууверења, јереси без последице, које ником нису ни наудиле нити користиле. Заувек ћу остати без ученика, циљ ми је да их никад не стекнем. Ученици нас следе само ако одлучујемо о стварима, ако се држимо једног става или ако говоримо у име људи или богова. Али ни једни ни други нису мој проблем. Сам сам и на то се не жалим.

Један бескућник кога ценим због недостатака и неуравнотежености, који годинама спава напољу, пре неки дан ми је рекао: „На последњем сам ступњу слободе.“

Ко се сажали на себе, самим тим може и на Бога.

27. септ. 1959.

Од мучнине до мучнине, од болести до болести; Куда идем? Осећај корените немоћи пред свим. Ускраћен рођењем.

С истим правом као и Добро, Зло је стваралачка снага. Од ово двоје оно је ипак најактивније. Јер Добро често џабалебари.

Некада ми ни дан не би прошао без неколико сати музике или читања једне песме. Данас улогу свега тога врши проза. Какво унижење, каква пропаст!

Једини проблем који примама к срцу: проблем монструма.

Осујетити последице Постања.

Најбезначајнији чин поставља за мене проблем свих чинова; живот се увек за мене претвори у Живот, што вежбу даха искомпликује толико да се дође до тачке гушења.

Напади беса од јутра до мрака. Свађам се са продавцима, са свима живима. После сваког напада, осећај понижења. Опхођења „мрске“ индивидуе, и самим тим, гађење над самим собом.

Сваки човек који нешто *iprogaје* доводи ме ван себе.

После непроспаване ноћи, укус цигарете је погребан.

Писац сам који не пише. Осећај да се огрешујем о своје ноћи, своју „судбину“, да је издајем и траћим сате.

Тлачење. Сигурност да сам непозван.

У „епилептичним“ тренуцима осећам да сам несносно сличан Светом Павлу. Моја подударана са насилницима, свима које мрзим. Ко је икада више од мене личио на своје непријатеље?

Занесењаци и насилници су углавном жгољави, „сагорели“. Јер живе у непрестаном самоизједању, на штету свог тела.

Не напредујем ни на ком плану и ништа не производим јер тражим оно што се не може наћи или, како се некад то звало, истину. Неспособан да је дохватим, тапкам у месту, чекам, чекам.

Ја сам *разуздани* скептик.

У првим вековима хришћанске ере био бих манихејац, тачније Маркионов приста-лица.

Самилост: изопачена доброта.

Више се не сећам ко је себе овако дефинисао: „Место сам својих стања.“ Ова ми дефиниција у потпуности одговара и готово да исцрпљује моју природу.

18. нов. 1959.

Поподневни сан. Будећи се, у секунди сам се осетио као мртвац. Било је то муње-вито просветљење леша.

Ако бих сваког дана имао храбрости да урлам по петнаест минута, био бих савр-шено уравнотежен.

Сви моји „записи“ су, на крају крајева, само антиутопијске вежбе.

Оног ко ме уверава да не знам шта је осветољубље увек имам жељу да ошамарим да бих му показао да се вара.

Све у свему, живот је нешто незамисливо.

29. новембар 1958.

Ништа ме толико не разочара својом крхкошћу и извештаченошћу колико бри-љантан ум. Радије се окренути досадњаковићима: они *иошију* баналност, оно што је вечно у стварима и идејама.

Не разумем Х-а: досадан је а није баналан. Његова досада избија из потраге за оригиналношћу, из трагања за чудноватим, сталним и бескорисним изненађењем.

Ништа не боли толико колико неки мислилац који сматра да му је дужност да реши све што износи, који сваки проблем затрпава речима. Говорљивост је грех против ума. Ни највећи му нису одолели.

Тип човека каквом се дивим: Рансе.⁶

---

⁶ Рансе, оснивач монашког реда Траписта. (Прим. њрев.)

Бог постаје *лажан* у тренутку кад се нико не усуђује да умре за њега.

Из каквог унутрашњег немира избијају моје космогонијске опсесије! Разумљиво је што су тако честе код лудака.

Тацит, мој омиљени писац. Потпуно стојим иза Хјума који га је сматрао најдубљим духом антике.

Не досађује нам и не узнемирује нас срећа другог, већ његове врлине.

Молитва избија из мог депресивног стања *које је ван себе од радосћи*.

Привржен сам само умовима који су изједени јаловошћу; још боље: онима који бриљирају у јаловости. Чак ми се и Жубер понекад чини превише плодним.

С религијом је готово кад престане да баштини јереси.

12. децембар 1959. Пре неколико ноћи уснио сам сан који не могу да заборавим: поворка змија је пролазила испред мене, дефиловала, и свака се, кад на њу дође ред, усправља да ме погледа својим светлуцавим очима које су се шириле: два умањена сунца.

Историјска култура је све обезвредила. Више се не спори о Богу већ о *облицима* бога; о религиозном сензибилитету и искуству, а не о *прегмећу* који оправдава и једно и друго.

16. децембар 1959.

Француски моралисти: манихејство остварено *анеїгоїџом*.

или: анегдотско манихејство.

или: на „монденском“ нивоу.

Божанство Прозе.

Стихови ме све мање дотичу. Усахла мелодија, зачепљена душа.

Увек је неко изнад нас; изнад самог Бога *уздиже се* Ништавило.

Који је визиготски краљ у VI веку написао коментар Апокалипсе? Ко је објавио рукопис и кад? Неодређено сећање на белешку прочитану на брзину у ко зна којој библиотеци.

Пред сваком увредом оклевамо између шамара и помиловања; то оклевање које нам траћи драгоцену време освештава наш кукавичлук.

The Anatomy of Melancholy Роберта Бартона. Најбољи наслов кога се ико икада досетио. А што је књига нечитљива – кога брига?

Ко год има убеђење, било какво, има и бога; штавише, верује у Бога. Јер свако уверење подразумева апсолут или се ставља на његово место.

Не захтева се слобода него *илузија* слободе. Зарад те илузије, човечанство се миленијумима батрга.

Уосталом, пошто је слобода, као што је речено, *осећај*, у чему је разлика између „бити слободан“ и „веровати да си слободан“?

Књига коју треба прочитати: *Tratado de Tribulación* оца Рибаденеири, савременика Свете Терезе.

19. децембар 1959.

Разумем мистике јер ме попут њих изједа похота, иако презирем путеност. Од немира чувства, од „искушења“ може се умрети.

20. децембар

Овог поподнева, желећи да пишем о слави, и пошто се нисам сетио ичега што бих могао да кажем, легао сам. Велики подухвати су се често завршавали креветом, тим жалосним крајем мојих амбиција.

Пренагљен дух а неодлучан.

Моја болешљива склоност Тациту, потреба да се напасам ужасима. И елоквенцијом и *поезијом* гађења.

Анали, Мајбеџ, књиге, не: слике мог свакодневног живота.

Континуитет размишљања највише је спутан кад осетимо физичко присуство мозга. Можда због тога лудаци мисле само у *блесковима*.

Искушење славе је уништило рај. Кад год желимо из анонимности, тог симбола среће, попустимо наговорима змије.

Ценим само огољену прозу коју прожима језа.

Човек неизбежно стреми ка катастрофи. Све док у то будем уверен, занимаћу се за њега, похлепно и страшно.

Изворник: Cioran, Cahiers 1957–1972, Gallimard, Paris, 1997.

(Изабрао и превео с француској **Бојан Савић Осџојућ**)